

دانشکده علوم اجتماعی

طرح درس: مسائل و سیاست‌های جمعیتی در ایران

مشخصات درس	
عنوان درس: مسائل و سیاست‌های جمعیتی در ایران	عنوان انگلیسی: Population issues and policies in Iran
مقطع: کارشناسی ☒ کارشناسی ارشد ☐ دکتری ☐	تعداد واحد: ۲ واحد نظری
محل تدریس: دانشکده علوم اجتماعی	نیمسال اول ☐ دوم ☒ سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴
شماره کلاس: ۲۱۰	زمان تدریس: روز یکشنبه ساعت ۱۰ تا ۱۲
نوع درس: اصلی ☒ اختیاری ☐ سایر -----	درس پیش‌نیاز: مبانی جمعیت‌شناسی
مشخصات استاد	
نام و نام خانوادگی: احمد دراهکی	گروه: جمعیت‌شناسی
سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی جمعیت‌شناسی	سوابق تدریس: هفت سال
اطلاعات تماس	
شماره اتاق: مدیر گروه جمعیت‌شناسی (۲۲۸)	شماره تلفن داخلی (یا مستقیم در صورت تمایل):
آدرس ایمیل: Ahmaddorahaki@gmail.com	ساعات حضور: در سایت دانشکده آمده است.

معرفی و هدف درس
آگاهی از تحولات و مسائل جمعیتی پایه و اساس برنامه‌ریزی هر کشوری را در بر می‌گیرد. کشور ایران در سالهای اخیر با تحولات جمعیتی چشم‌گیری روبرو بوده و در آینده نیز مسائل جمعیتی متعددی را پشت سر خواهد گذاشت. بنابراین آگاهی از این تحولات و مسائل جهت مدیریت کارآمد آن لازم و ضروری است. هدف از این درس شناخت تحولات پویایی و ساختار جمعیتی کشور ایران، مسائل و چالش‌های پیشرو و راهکارها و سیاست‌های لازم است.
روش‌های تدریس و نحوه ارائه درس
روش تدریس این درس ترکیبی از روش‌های سخنرانی، کار گروهی و حل مسئله است.
برونداهای یادگیری درس، در پایان این درس دانشجویان می‌توانند:
۱. مفاهیم یادگرفته در مبانی جمعیت‌شناسی و روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت در رابطه با مسائل جمعیتی ایران عمق و معنا دهند.
۲. نسبت به مسائل جمعیتی ایران شناخت و آگاهی لازم را پیدا کند.
۳. دانش اجتماعی خود را با پدیده‌های جمعیتی در تعامل قرار دهند و به شناخت بهتر از مسائل اجتماعی و جمعیتی کشور برسند.

فهرست محتوا و ترتیب ارائه درس			
منبع	موضوع / موضوعات مورد بحث	تاریخ	جلسه
	مقدمه: اهداف، سرفصل‌ها، منابع و انتظارات	۱۴۰۳/۱۱/۲۱	جلسه ۱
	نگاهی به گذشته، حال و آینده جمعیت ایران	۱۴۰۳/۱۱/۲۸	جلسه ۲
	ادامه جلسه نگاهی به گذشته، حال و آینده جمعیت ایران	۱۴۰۳/۱۲/۰۵	جلسه ۳

فهرست محتوا و ترتیب ارائه درس

منبع	موضوع / موضوعات مورد بحث	تاریخ	جلسه
	تحولات ساختار سنی و جنسی در ایران: زمینه‌ها، پیامدها و سیاست‌ها	۱۴۰۳/۱۲/۱۲	جلسه ۴
	پنجره جمعیتی و بازار کار در ایران، فرصت‌ها و چالش‌ها	۱۴۰۳/۱۲/۱۹	جلسه ۵
	سالخوردگی جمعیت ایران و سیاست‌های مرتبط	۱۴۰۴/۰۱/۱۷	جلسه ۶
	تحولات خانواده و خانوار در ایران معاصر: زمینه‌ها، پیامدها و سیاست‌ها	۱۴۰۴/۰۱/۲۴	جلسه ۷
	تغییرات ازدواج، طلاق و مجرد قطعی در ایران	۱۴۰۴/۰۱/۳۱	جلسه ۸
	تغییرات مرگ و میر و سلامت در ایران	۱۴۰۴/۰۲/۰۷	جلسه ۹
	تغییرات باروری، روندها، الگو و علل در ایران	۱۴۰۴/۰۲/۱۴	جلسه ۱۰
	پیامدهای باروری پایین برای جمعیت ایران	۱۴۰۴/۰۲/۲۱	جلسه ۱۱
	جمعیت و بحران‌های زیست محیطی در ایران	۱۴۰۴/۰۲/۲۱	جلسه ۱۲
	شهرنشینی و مهاجرت در ایران	۱۴۰۴/۰۲/۱۸	جلسه ۱۳
	سیاست‌های جدید جمعیتی در ایران	۱۴۰۴/۰۳/۰۴	جلسه ۱۴
	آینده نگری جمعیت ایران	۱۴۰۴/۰۳/۱۱	جلسه ۱۵
	جمع بندی و مروری نظام مند بر مباحث انجام شده	۱۴۰۴/۰۳/۱۸	جلسه ۱۶

نحوه ارزشیابی

بروندادهای یادگیری مورد انتظار	از نمره نهایی	زمان برگزاری	موارد سنجش
مشارکت در یادگیری و حل مسئله	۶ نمره		(۱) مشارکت در کلاس درس
ایجاد انگیزه جهت مشارکت فعال در کلاس درس	۴ نمره		(۲) فعالیت کلاسی
	-		(۳) امتحان میان‌ترم
ارزیابی آموزشی دانشجویان	۱۰	۱۴۰۴/۰۴/۱۰	(۴) امتحان پایان ترم
			(۵) سایر

نکات مورد توجه دانشجویان، ارزش‌ها و خط‌مشی درس

لازم به ذکر است منبع هر جلسه در گروه مجازی کلاس ارسال می‌گردد و همه دانشجویان ملزم به مطالعه آن جهت مشارکت در بحث هر جلسه می‌باشند.

فهرست منابع اصلی و مکمل درس

- ❖ امانی، سید مهدی (۱۳۹۶). جمعیت‌شناسی عمومی ایران، تهران: انتشارات سمت.
- ❖ دراهکی، احمد (۱۳۹۹). بررسی وضعیت اقتصادی و اجتماعی زنان سالمند ایرانی بر اساس آمارهای رسمی و الزامات سیاستی مبتنی بر پیش‌بینی‌های آینده‌نگرانه جمعیتی، نشریه پایش، ۱۹(۶): ۶۲۱-۶۳۲.
- ❖ سرایی، حسن (۱۳۸۷). تداوم و تغییر خانواده در جریان گداز جمعیتی ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، دوره یک، شماره دو، صص: ۳۷-۶۰.
- ❖ صادقی، رسول (۱۳۸۸). جمعیت و توسعه در ایران، ابعاد و چالش‌ها، تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.
- ❖ صادقی، رسول (۱۳۹۰). تغییرات ساختار سنی و ظهور پنجره جمعیتی در ایران: پیامدهای اقتصادی و الزامات سیاستی، مطالعات راهبردی زنان، ۴(۵۵): ۹۶-۱۵۵.
- ❖ صادقی، رسول، عباسی شوازی، محمد جلال و سراج‌الدین محمودیانی (۱۳۹۴). تورم جوانی جمعیت در ایران و الزامات سیاسی، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱۰(۱۹): ۹-۴۳.
- ❖ عباسی‌شوازی و همکاران (۱۳۹۵). بررسی مسائل نوظهور جمعیتی ایران: مجموعه مقالات سیاستی، تهران: صندوق جمعیت سازمان ملل متحد.
- ❖ فتحی، الهام (۱۴۰۰). نگاهی به گذشته، حال و آینده جمعیت ایران، پژوهشکده آمار ایران.
- ❖ کوششی، مجید و خلیلی، مهدی (۱۳۹۹). پیش‌بینی عمومیت ازدواج زنان ایران (برپایه تحلیل الگوهای همسرگزینی). بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۱۱(۲): ۷-۴۰.
- ❖ مشفق، محمود (۱۳۹۷). سنجش اندازه اثر تعیین‌کننده‌های گرایش به طلاق در پیمایش‌های انجام‌شده طی دوره ۱۳۹۴-۱۳۷۴، پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، سال دوم، شماره ۹، صص: ۱-۴۱.
- ❖ میرزایی، محمد و همکاران. (۱۳۸۲). بررسی و تحلیل مسایل و چالش‌های جمعیتی ایران و پیامدهای آن، گزارش طرح پژوهشی کمیسیون جمعیت و چالش‌های اجتماعی شورای عالی انقلاب فرهنگی.